

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U100633

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-04-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Харківська Арина Ігорівна

2. Kharkivska Aryna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 015

Назва наукової спеціальності: Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 16-04-2021

Спеціальність за освітою: Міжнародні економічні відносини, Дошкільна освіта

Місце роботи здобувача: Комунальний заклад "Харківська гуманітарно-педагогічна академія"
Харківської обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 02125591

Місцезнаходження: провулок Руставелі, буд. 7, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61001,
Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 64.108.002

Повне найменування юридичної особи: Українська інженерно-педагогічна академія

Код за ЄДРПОУ: 02071228

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 16, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61003, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Українська інженерно-педагогічна академія

Код за ЄДРПОУ: 02071228

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 16, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61003, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.35

Тема дисертації:

1. Розвиток комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури
2. Developing communication culture of future teachers at preschool education establishments in Master's Degree program

Реферат:

1. Дисертація присвячена проблемам розвитку комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури. На основі аналізу науково-педагогічної, методичної та спеціальної літератури виявлено проблеми розвитку комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури, а саме: необхідність розробки нових освітніх програм магістратури, відповідно до оновленої нормативно-правової бази; незначний інтерес до оновлення комунікативних знань, підвищення рівня комунікативної грамотності, здійснення рефлексії розвитку власної комунікативної культури; недостатня розвиненість здатності змінювати та контролювати особистісну комунікативну поведінку залежно від ситуації спілкування з суб'єктами освітнього процесу; необхідність забезпечення всебічного гармонійного розвитку дітей дошкільного віку, що неможливе без розвиненої комунікативної

культури вихователя, тощо. Визначено базові поняття дослідження «комунікативна культура майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти» – це сукупність особистісних комунікативних якостей і вмінь, що характеризуються наявністю відповідних здібностей, системою знань основ як рідної, так й іноземних мов, вікових та індивідуально-психологічних особливостей розвитку дошкільника, норм, правил і принципів комунікативної культури, прийнятих у соціумі, нормативів комунікативної поведінки в дитячому та педагогічному мультикультурних колективах для успішної взаємодії та взаєморозуміння з різними категоріями дітей дошкільного віку, батьками дітей, колегами, адміністрацією, партнерами закладу дошкільної освіти, органами управління та самоврядування за допомогою вербальних та невербальних засобів комунікації; «розвиток комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури» – це усвідомлений ціленаправлений процес позитивних змін рівня оволодіння загальними та спеціальними компетентностями, що підпорядкований меті їх професійної підготовки та характеризується взаємозалежністю компонентів структури комунікативної культури (комунікативно-рефлексивна спрямованість, комунікативна грамотність, етика спілкування, крос-культурна взаємодія, комунікативна та організаційна готовність), результатом якого є усвідомлення майбутніми фахівцями важливості та розуміння необхідності здійснення даного процесу для забезпечення конституційних прав і державних гарантій дітей дошкільного віку щодо здобуття якісної освіти за допомогою вербальних та невербальних засобів комунікації; постійне оновлення комунікативних знань та здатності їх застосовувати на практиці; удосконалення крос-культурної взаємодії та здійснення рефлексії. Визначено критерії та показники розвитку комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури: мотиваційно-рефлексивний (усвідомлення майбутніми вихователями важливості розвитку комунікативної культури в умовах магістратури для їх майбутньої професійної діяльності та прагнення до її удосконалення; розуміння необхідності розвитку комунікативної культури як мотивації досягнення успіху; здатність здійснювати рефлексію власного професійно-особистісного саморозвитку та комунікативної діяльності), когнітивно-практичний (рівень володіння комунікативними знаннями; рівень комунікативної грамотності; здатність практично застосовувати набуті комунікативні знання), інтерактивно-особистісний (здатність ефективно здійснювати крос-культурну взаємодію в освітньому середовищі, керуючись принципами толерантної комунікації, професійної етики; здатність змінювати та контролювати власну комунікативну поведінку залежно від ситуації спілкування зі співрозмовником; здатність встановлювати ділові й особистісні стосунки з суб'єктами освітнього процесу та колегами інших закладів освіти і партнерами освітньої установи) та рівні. Теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель системи розвитку комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури, яка складається з методологічно-змістового (мета, зміст, завдання, методологічні підходи, принципи, функції), організаційно-комунікативного (об'єкт, суб'єкти, компоненти структури комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури, методи, форми та засоби її розвитку) й оцінювально-результативного (критерії, показники, рівні розвитку комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури, діагностичний інструментарій вимірювання даного рівня та очікуваний результат) модулів. За результатами формувального етапу експерименту здійснено оцінювання ефективності розвитку комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах магістратури – у респондентів експериментальної групи зафіксовано підвищення результатів усіх критеріїв та їх показників. Респонденти контрольної групи також показали покращені результати, але лише в межах 15–20 %.

2. The thesis deals with the issues of developing communication culture of future teachers at preschool education establishments in Master's Degree program. After analyzing scientific and pedagogical, methodological and special literature, the issues of developing communication culture of future teachers of preschool educational establishments in Master's Degree program are identified, namely: the need to develop new educational Master's Degree programs in accordance with the legal updates; little interest in updating communicative knowledge, increasing the level of communication literacy, reflecting on the development of communication culture; insufficient development of the ability to change and control personal communication behavior depending on the

situation of interaction with the subjects of the educational process; the need to ensure the comprehensive harmonious development of preschoolers, which is impossible without the developed communication culture of the teacher, etc. The basic concepts of the thesis «communication culture of the future teachers of preschool education establishments» are defined as a set of personal communicative qualities and skills, characterized by the availability of appropriate abilities, a system of knowledge of both native and foreign languages, age and individual-psychological peculiarities of preschooler development, provisions, rules and principles of communication culture adopted in the society, norms of communicative behavior at children and pedagogical multicultural teams for successful cooperation and mutual understanding with different categories of preschoolers, their parents, colleagues, administration, partners of preschool education establishments, governing bodies and self-government organizations through verbal and non-verbal means of communication; «Development of communication culture of future teachers at preschool education establishments in Master's Degree program» is a deliberate purposeful process of positive changes in the set of personal communicative qualities and skills, which is subordinate to the purpose of their professional training and characterized by the interdependence of the communication culture components (communicative-reflexive orientation, communication literacy, communication ethics, cross-cultural interaction, communication and organizational qualifications), with the results of understanding the importance and the need for this process to ensure the constitutional rights and state guarantees for preschoolers concerning getting quality education using verbal and non-verbal communication; constant update of communicative knowledge and ability to put it into practice; improving cross-cultural interaction and reflection. The criteria and indicators of developing communication culture of future teachers at preschool education establishments in Master's Degree program are determined: motivational-reflexive (future preschool teachers' awareness of the importance of developing communication culture of preschool education establishments in Master's Degree program for future professional activity and striving for its improvement; understanding the need to develop communication culture as motivation to achieve success; the ability to reflect on one's professional and personal self-development and communication activity); cognitive-practical (the level of communication skills; level of communication literacy; the ability to practically apply the acquired communicative knowledge), interactive-personal (the ability to effectively carry out cross-cultural interaction in the educational environment based on the principles of tolerant communication, professional ethics, the ability to change and control own communication behavior depending on the communication situation, the ability to establish business and personal relations with the subjects of the educational process and colleagues from other educational establishments and educational partners) and levels. The structural-functional model of the system of developing communication culture of future teachers at preschool education establishments in Master's Degree program is theoretically explained. It consists of the following modules: methodological-content, organizational-communicative and evaluation-effective. According to the results of the forming stage of the experiment, the effectiveness of the developing communication culture of future teachers at preschool education establishments in Master's Degree program was evaluated. The respondents of the experimental group had an increase in all the criteria and their indicators. The respondents of the control group also had better results, however only within the range of 15–20 %.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лазарев Микола Іванович

2. Lazariev Mykola

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зданевич Лариса Володимирівна

2. Zdanevych Larysa

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткачова Наталія Олександрівна

2. Tkachova Nataliya

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Брюханова Наталія Олександрівна

2. Briukhanova Nataliia

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваленко Олена Едуардівна

2. Kovalenko Olena

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Лунячек Вадим Едуардович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Лунячек Вадим Едуардович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.